

د افغانستان اسلامي جمهوریت
اداره اړتیاو عامه و استراتیژیک ریاست جمهوري
مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت

ملت ته د دولت د حساب ورکولو برنامه برنامه حسابدهی دولت به ملت

د هستوي انرژي اداره
د ۱۳۹۹ کال - کب ۱۰مه

سال مالی ۱۳۹۹

پرله پسي ګڼه: ۶۲

www.gmic.gov.af

[gmicafghanistan](https://www.facebook.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://twitter.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://www.youtube.com/gmicafghanistan)

معرفی مختصر

معرفی اداره انرژی هستوی

کمیسیون عالی انرژی اتمی به تاسی از مصوبه شماره (2) حمل سال 1387 شورای وزیران جمهوری اسلامی افغانستان و فرمان شماره نهم مؤرخ 1389/1/22 مقام عالی ریاست جمهوری ایجاد گردید. مطابق حکم فوق فعالیت های کمیسیون انرژی اتمی در بر گیرنده استفاده صلح آمیز تکنالوژی هستوی در طبابت، زراعت، صنعت، توسعه و انکشاف ساینس و تکنالوژی هستوی می باشد و مسئولیت پیشبرد امورات اجراییوی آن به بورد اجراییوی و تخصصی انرژی اتمی واگذار گردید.

بعداً به تاسی از حکم ماده صدم قانون اساسی افغانستان، هیئت مختلط از مجلسین شورای ملی به ترکیب پنج، پنج نفر از اعضای هر جرگه فرمان تقنینی شماره 69 مورخ 1395/06/08 رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان قانون انرژی تصویب و بورد اجراییوی و تخصصی انرژی اتمی به اداره انرژی هستوی تغییر نام نمود.

هدف اساسی این اداره حفاظت مردم و محیط زیست از اضرار اشعه آیونایز کننده، تحقیق و انکشاف تخنیک های هستوی و استفاده صلح آمیز از انرژی هستوی در بخش های زراعت، صنعت، طبابت و سایر اهداف صلح آمیز هستوی، کیمیاوی و بیولوژیکی می باشد.

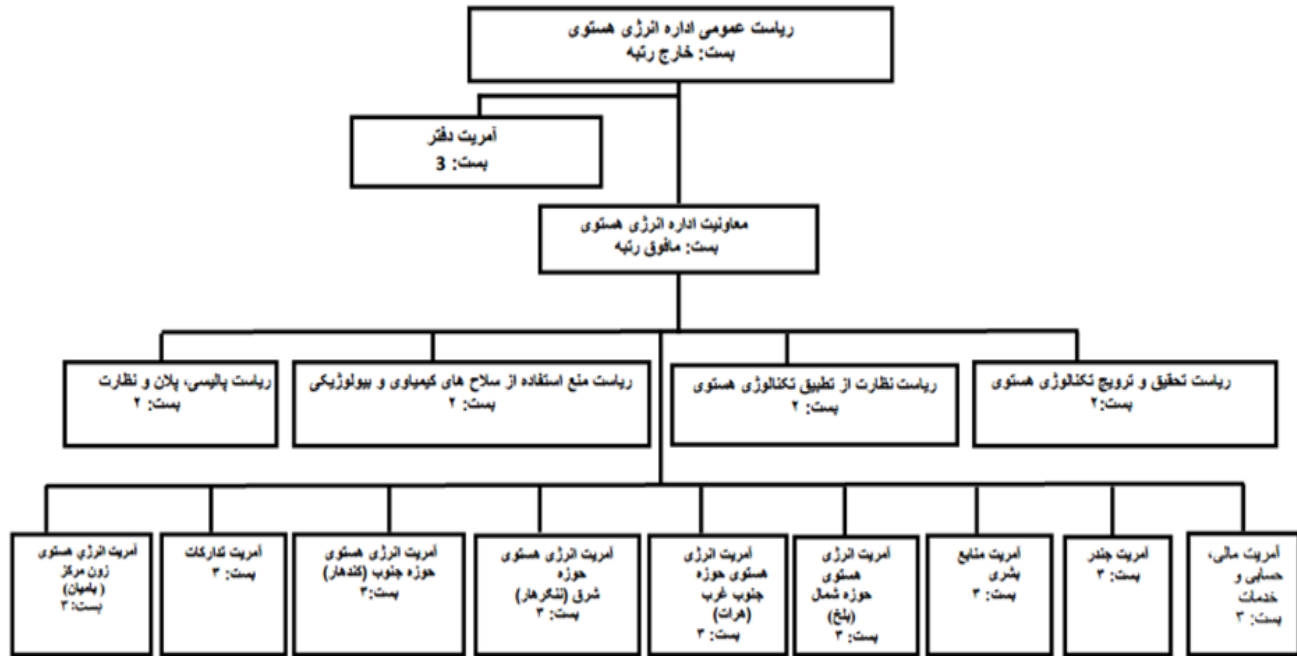
افغانستان عضو آژانس بین المللی انرژی اتمی، سازمان های منع استفاده از آزمایشات هستوی، منع اسلحه کیمیاوی و بیولوژیکی می باشد مکلف به تطبیق تمام معاهدات و کنوانسیون های الحاق شده است.

تشکیل رسمی اداره

تشکیل این اداره در سال مالی 1399 به تعداد 161 تن می باشند که 133 آنان در مرکز و 28 بست در 5 نماینده گی این اداره (بامیان، قندهار، هرات، بلخ و ننگرهار) می باشد.

چاره تشکیل اداره انرژی هستوی از بهت سال 1399

اهداف و مسئولیت های اصلی

دیدگاه

استفاده صلح آمیز از تکنالوژی هستوی، مواد رادیو اکتیف هستوی و ممانعت از استعمال و گسترش اسلحه کشتار جمعی.

ماموریت

این اداره به منظور تولید، تصرف، واردات، صادرات، حمل و نقل، کنترل، مراقبت و استفاده صلح آمیز از تکنالوژی و مواد هستوی، کیمیاوی و بیولوژیکی یا هرنوع فعالیت مرتبط به آنها ایجاد گردیده و مصروف فعالیت می باشد.

					1399
	45,600,000	.	75,088,467	120,688,467	به رقم
	چهل و پنج میلیون و شش صد هزار	.	هفتاد و پنج میلیون و هشتاد و هشت هزار و چهار صد و شصت و هفت	یکصد و بیست میلیون و شش صد و هشتاد و هشت هزار و چهار صد و شصت و هفت	به کلمات
مصرف بودجه به اساس سال مالی به مبلغ و فیصد					
	مصرف بودجه انکشافی		مصرف بودجه عادی		مصرف بودجه
	به فیصد	به مبلغ	به فیصد	به مبلغ	
	0%	0%	77.3%	58,109,677	به رقم
	صفر	صفر	هفتاد و هفت اعشاریه سه	پنجاه و هشت میلیون و یکصد و نه هزار و شش صد و هفتاد و هفت	به کلمات

دست آرد های عمده

دست آرد های بخش جواز دهی برای تمام فعالیت های هستوی

- جهت حفاظت و مصئونیت کارمندان تشعشعی مراکز صحتی و صنعتی، مردم عام و محیط زیست از اضرار اشعه ایونایز کننده از طریق ثبت و راجستریشن ۵۰ مرکز تولید کننده اشعه ایونایز کننده و منابع تشعشع زمینه مناسب ایجاد گردیده است؛
- صدر و تمدید (25) قطعه جواز و اجازه نامه فعالیت های تشعشعی مراکز صحتی و صنعتی باعث معیاری سازی فعالیت های مربوطه در کشور گردیده است؛
- ترتیب و نهایی سازی طرز العمل صدر و تمدید جواز و اجازه نامه فعالیت های هستوی باعث معیاری سازی فعالیت مربوطه گردیده است.

نظارت از دستگاه های شعاع ایونایز کننده و منابع تشعشع

- جهت حفاظت کارمندان تشعشعی مراکز صحتی و صنعتی دولتی و خصوصی ولایات کابل، بلخ، قندهار، هرات، بامیان و ننگرهار که با

دستگاه های اشعه آیونایز کننده سرو کار دارند از طریق سروی، ثبت، نظارت و بررسی (150) پایه دستگاه آیونایز کننده و منابع تشعشع زمینه مناسب ایجاد گردیده است.

2. تهیه رهنمود جهت استفاده از دستگاه های آیونایز کننده و منابع تشعشع در عرصه های طبابت، زراعت، صنایع، معادن و سایر مقاصد صلح آمیز هستوی زمینه ساز معیاری سازی فعالیت های دستگاه های اشعه آیونایز کننده و منابع تشعشع گردیده است.

3. ترتیب و نهایی سازی طرز العمل های رادیوگرافی صنعتی و طرق استفاده از انرژی هستوی در زراعت زمینه ساز معیاری سازی فعالیت مربوطه گردیده است.

4. دستگاه های اندازه گیری شعاع فردی (دوزی متری) که توسط آژانس بین المللی انرژی اتمی کمک گردیده بود، بعد از نهایی سازی طرز العمل توزیع فلم بچ به مراکز صحتی خصوصی و دولتی آغاز گردیده است.

تحقیقات در عرصه استفاده از تخنیک های صلح آمیز هستوی

1. از اینکه رابطه بین دوز های بلند تشعشع و امراض مختلف مانند سرطان خون، سینه، مثانه، روده، ریه، معده و حتی مرگ وجود دارد. سروی دوز شعاع ناشی از مواد رادیواکتیف طبیعی در کوهستانها و معادن سنگ های ساختمانی ولایت کابل (کوه های قصبه، دامنه کوه های افشار و اطراف قوماندانی ممر وزارت محترم دفاع ملی) صورت گرفت و بیشتر از هزار نقطه دارای نسبتا دوز بلند تشعشع مواد رادیواکتیف طبیعی برای تجزیه، تحلیل و تحقیقات بیشتر از نقطه نظر صحتی تشخیص و ثبت گردید. همچنان مشوره های سودمند برای باشندگان محل جهت حفاظت محیط زیست و تأمین صحت شهروندان از اضرار اشعه آیونایز کننده ارایه گردیده است.

2. منابع یا مواد رادیواکتیف بی سرپرست به منابع گفته می شود که تحت کنترل نباشد. نبود کنترل به عوامل ذیل ارتباط می گیرد: خطا های انسانی، نبود بودیجه کافی برای دفع و قصد اعمال مخربانه یا سو استفاده. چون در افغانستان مدت زیاد می شود که جنگ جریان دارد و سیستم گمرکات و سرحدات به وسایل قوی نظارتی مجهز نبوده و همچنان مدیریت وسایل که دارای مواد رادیواکتیف بودند از بین رفته است.

طوریکه مواد یا منابع رادیواکتیف برای مردم و محیط زیست یک خطر جدی و طولانی می باشد که حتی به صدها یا هزار ها سال ادامه پیدا می کند. پس باید تلاش صورت گیرد تا جلو چنین خطرات دراز مدت گرفته شود. اداره انرژی هستوی برای تشخیص و تحت کنترل درآوردن منابع و مواد رادیواکتیف بی سرپرست اقدام به تحقیق نمود.

در هنگام سروی و تحقیق معلوم شد اکثر کسان که محلات کار احتمال منابع بی سرپرست است، از منابع مذکور و خطرات آن آگاهی نداشت. ما تلاش می نماییم تا جامعه و مردم را از این خطر پنهان مصئون ساخته و مواد یا منابع بی سرپرست رادیواکتیف را تحت کنترل قرار دهیم. جهت امنیت، مصونیت، حفظ محیط زیست و جلوگیری از زیان های دراز مدت و هنگفت مالی سروی منابع رادیواکتیف بی سرپرست در برخی از مناطق شهر کابل، تاسیسات وزارت محترم دفاع ملی و فابریکات ذوب آهن جهت دریافت و کنترل منابع بی سرپرست رادیواکتیف انجام شد. در نتیجه مواد رادیواکتیف ra226 که دارای نصف عمر 1600 سال است و بعضی از پرزه جات که به شدت رادیواکتیف می باشد در چندین نقطه تشخیص و تحت کنترل قرار گرفت و همچنان به ادارات مربوطه مشوره های مناسب ارایه گردید.

3. گزارش تحلیلی وضعیت رادیولوژیکی 24 ولایت کشور تهیه و ترتیب و به شکل رساله چاپ گردیده است.

پروژه های ملی

1. تهیه و ترتیب کانسپت نوت و راه اندازی پروژه اعمار ذخیره گاه مواد فاضله رادیواکتیف زمینه مناسب را جهت مدیریت مواد فاضله رادیواکتیف، حفاظت محیط زیست و مصئونیت شهروندان از اضرار اشعه آیونایزکننده ناشی از مواد فاضله رادیواکتیف را فراهم نموده است.

2. به همکاری اداره محترم اترا IT Data center اداره انرژی هستوی به هزینه مجموعی چهار میلیون و چهار صد سی و هشت هزار افغانی تجهیز و به بهره برداری سپرده شده است.

پروژه های همکاری های تخنیکي آژانس بین المللی انرژی اتمی

1. طرح و تیب کانسپت نوت و پروپوزل پروژه ارتقا ظرفیت بخش مصئونیت شعاعی در عرصه های صنعت و طبابت (strengthening National Radiation Safety infrastructure for industrial and medical application) که برای سال های 2022 الی 2023 از جانب آژانس بین المللی انرژی هستوی در نظر گرفته شده است.

2. تهیه و ترتیب کانسپت و پروپوزل یک پروژه تحت عنوان تنظیم آب های زیر زمینی کابل و تشخیص منبع لیکج اضافی بندهای آب با استفاده از تخنیک های هستوی و ایزو توپی (Managing groundwater resources of Kabul city and dam leakage in Afghanistan) به همکاری اداره ملی تنظیم آب که از جانب آژانس بین المللی انرژی اتمی برای سال های 2022 الی 2023 در

نظر گرفته شده است زمینه مناسب را جهت مدیریت آب های زیر زمینی شهر کابل و جلوگیری از نشت آب در بند های آبی کشور فراهم می نماید.

ارتقا ظرفیت

1. ظرفیت (500) تن از کارمندان و پرسونل مرکزی و ولایتی این اداره و وزارت های محترم صحت عامه و دفاع ملی شفاخانه های FMIC، شهر آرا، جمهوری، پوهنتون و شفاخانه بلخ، کمپنی های ذوب آهن، باشندگان ساحات تحت سروی مقدار شعاع گاما ناشی از مواد رادیو اکتیف طبیعی، از طریق ترتیب و ارائه برنامه های آموزشی در رابطه به ترویج و استفاده صلح آمیز انرژی هستوی ارتقا نموده است.
2. ظرفیت 100 تن از کارمندان تشعشعی مراکز صحتی خصوصی و دولتی که با دستگاه های آیونایز کننده کار می نمایند در مورد استفاده معیاری از دستگاه های اشعه آیونایز کننده ارتقا نموده است.
3. ظرفیت 20 تن از کارمندان این اداره از طریق معرفی و اعزام شان در برنامه های آموزشی، کنفرانس ها و نشست های تخنیکی حضوری به خارج از کشور و به شکل آنلاین در مورد استفاده از تخنیک صلح آمیز هستوی ارتقا یافته است.

جلب همکاری های سازمان های بین المللی

1. دریافت 8 قلم جنس به شمول سرور و دیتا سنتر از کمک های سازمان منع آزمایشات هستوی CTBTO جهت تجهیز و فعال نمودن مرکز معلومات ملی به منظور ظرفیت سازی کارمندان اداره در مورد استفاده و تحلیل ارقام سیستم های نظارتی آن سازمان که قیمت مجموعی آن 17761.5 یورو می شود باعث متوصل ساختن اداره انرژی هستوی با سازمان CTBTO و سایر مراکز معلوماتی جهان گردیده است.
2. به همکاری آژانس بین المللی انرژی اتمی وسایل تشخیص و اندازه گیری شعاع آیونایز کننده برای کالبریشن به کشور پرتگال ارسال گردیده است.
3. مواد رادیو اکتیف در طبیعت موجود می باشد ولی مقدار زیاد این نوع مواد به صحت انسان ها، حیوانات و محیط زیست مضر می باشد. اداره انرژی هستوی برای اولین بار دستگاه بنام (HPGe) را که ظرفیت بالا و دقیق اندازه گیری غلظت مواد رادیو اکتیف را دارا می باشد از طریق کمک های آژانس بین المللی انرژی اتمی به دست آورده است.

گزارشات از تطبیق کنوانسیون ها و معاهدات بین المللی به سازمان های مربوطه

- 1- تبادل اطلاعات فعالیت های هستوی از طریق سیستم مدیریت معلومات حفاظت از اشعه Radiation safety information management system (RASIMS) با آژانس بین المللی انرژی اتمی سبب حصول اطمینان آژانس بین المللی انرژی اتمی در قسمت تحفظ شعاعی در افغانستان گردیده است.
- 2- ترتیب و ارسال گزارشات ربعوار و سالانه امنیت هستوی کشور برای آژانس بین المللی انرژی اتمی سبب حصول اطمینان آژانس بین المللی انرژی اتمی در رابطه به فعالیت های هستوی در افغانستان گردیده است.
- 3- تهیه و ارسال گزارش CBM confidence building measure یا اقدامات اعتماد سازی به منظور استفاده مصئون از مواد بیولوژیکی در کشور به سازمان منع استفاده از اسلحه بیولوژیکی. تهیه و ارسال گزارش Declaration به سازمان منع اسلحه کیمیاوی

دستاوردهای مهم در بخش های پالیسی و

- 1- مسوده قانون منع استفاده از اسلحه کیمیاوی.
  - 2- مسوده مقررہ حمل و نقل مواد رادیو اکتیف.
  - 3- مسوده مقررہ صدور جواز نامہ و اجازہ نامہ فعالیت های هستوی.
  - 4- مسوده مقررہ تنظیم فعالیت های اداره انرژی هستوی.
- تهیه و ترتیب پلان استراتیژیک 5 ساله اداره انرژی هستوی برای سال های 1404-1400

تأثیرات اقتصادی و اجتماعی از تطبیق پروژه های انکشافی بالای

1. با تطبیق پروژه تجهیز لابراتوار هستوی، تحلیلی مواد کیمیاوی و بیولوژیکی به تعداد 2 نفر کارمند به طور دائمی استخدام

گردیده و همچنان سالانه به متخصصین این اداره و سایر ادارات سکتوری دیگر جهت انجام تحقیقات و تجارب علمی شان از این لابراتوار استفاده می نمایند و با ایجاد این لابراتوار زمینه مبارزه در مقابل اسلحه کشتار جمعی فراهم گردیده و در ایجاد فضای امن برای شهروندان کشور کمک می نماید. از جانب دیگر زمینه رشد و همکاری های علمی میان افغانستان و کشورهای دوست همچنان پیش زمینه موثر جهت انکشاف علمی و تخنیکی برای ادارات و انستیتوت های ملی در کشور مساعد می گردد. همچنان بر علاوه برای محققین کشور فرصت تحقیق در لابراتوار مذکور در نظر گرفته شده است و محققین کشور می تواند در یک محیط مناسب روی موضوعات تحقیقی خویش کار نمایند. به همین ترتیب برای تجزیه و تحلیل مواد کیمیایی و بیولوژیکی که در دیگر لابراتوارهای ملی کشور مساعد نباشد در این لابراتوار مورد مطالعه قرار می گیرد.

تأثیر پروژه ها بالای عواید

1. لابراتوار هستوی، تحلیلی مواد کیمیایی و بیولوژیکی به متخصصین این اداره و سایر ادارات سکتوری دیگر جهت انجام تحقیقات علمی شان زمینه مناسب را فراهم می سازد تا به صورت رایگان از مزایای این لابراتوار استفاده نمایند. با ایجاد این لابراتوار زمینه مبارزه در مقابل اسلحه کشتار جمعی فراهم گردیده و در قسمت ایجاد فضای امن برای شهروندان کشور کمک می نماید. از جانب دیگر زمینه رشد و همکاری های علمی میان افغانستان و کشورهای دوست پیش زمینه موثر جهت انکشاف علمی و تخنیکی برای ادارات سکتوری کشور می گردد. ارگان های خصوصی جهت استفاده از این لابراتوار فیس پرداخت می نمایند و از این طریق عواید آن به خزینه دولت ارسال می گردد.

پروژه های انکشافی

لست و تعداد پروژه های انکشافی، مقدار بودجه و ساحه تطبیق پروژه ها

1- لست و تعداد پروژه های تطبیق شده: ندارد

2- تعداد پروژه های ناتمام یا در حال تطبیق:

- تجهیز لابراتوار هستوی، تحلیلی مواد کیمیای و بیولوژیکی به هزینه چهل میلیون افغانی.
- اعمار تعمیر 18 اتاقه اداره انرژی هستوی به هزینه پنجاه و شش میلیون افغانی.

3- دلایل عدم تطبیق پروژه ها:

- پروژه تجهیز لابراتوار هستوی، تحلیلی مواد کیمیای و بیولوژیکی از جانب اداره محترم تدارکات ملی از طریق داوطلبی باز بین المللی به اعلان سپرده شد اما متاسفانه که در جلسه آفرگشایی هیچ داوطلب شرکت نکرد. اداره محترم تدارکات ملی خواست این پروژه را از طریق دیگر به اعلان بسپارد اما متاسفانه سال مالی 1399 به پایان رسید و بودجه پروژه مذکور به سال مالی 1400 انتقال نگردید.

پروژه اعمار تعمیر 18 اتاقه اداره انرژی هستوی به هزینه پنجاه و شش میلیون افغانی که از جانب وزارت محترم شهرسازی و اراضی با کمپنی متون بابا قرار داد گردیده بود تقریباً 80 درصد آن تکمیل گردیده است اما نظر به کم کاری و تطبیق نکردن آن به زمان معینه تا اکنون تکمیل و نهایی نگردیده است.

برنامه های آینده

بررسی، ثبت و نظارت از تطبیق تکنالوژی هستوی

- 1- ثبت و راجستر 80 پایه دستگاه تولید کننده اشعه آیونایز کننده و منابع تشعشع طبی و صنعتی.
- 2- سروی، نظارت و بررسی 150 دستگاه آیونایز کننده و منابع تشعشع طبی و صنعتی.

3- تبادل اطلاعات فعالیت های هستوی در سیستم مدیریت معلومات حفاظت از اشعه Radiation safety information

management system (RASIMS) با آژانس بین المللی انرژی اتمی.

4- صدور و تمدید (35) قطعه جواز نامه و اجازه نامه فعالیت های هستوی.

5- توزیع 100 عدد فلم بچ به کارمندانی که فعالیت های تشعشی انجام می دهند.

تطبيق کنوانسیون های منع استفاده از اسلحه کیمیاوی و بیولوژیکی

1- طی مراحل مسوده های قوانین منع استفاده از اسلحه کیمیاوی و بیولوژیکی.

2- تطبيق تفاهمنامه با پوهنتون کابل و معرفی دو تن از کارمندان این اداره به برنامه ماستری پوهنخُی فارمسی

3- تجهیز لابراتوار هستوی، تحلیلی مواد کیمیاوی و بیولوژیکی.

4- صدور و یا تمدید جواز و اجازه نامه به فعالیت های مجاز کیمیاوی و بیولوژیکی.

5- تهیه و ارسال گزارش CBM confidence building measure یا اقدامات اعتماد سازی به منظور استفاده مصئون از مواد

بیولوژیکی در کشور به سازمان منع استفاده از اسلحه بیولوژیکی.

6- تهیه و ارسال گزارش Declaration به سازمان منع اسلحه کیمیاوی.

7- نظارت دوامدار از فعالیت های کیمیاوی و بیولوژیکی.

تحقیق و ترویج تکنالوژی هستوی و تخنیک های صلح آمیز هستوی

1- سروی منابع رادیو اکتیف بی سرپرست در کابل و سه ولایت کشور (ننگرها، هرات و قندهار).

2- سروی دوز شعاع ناشی از مواد رادیواکتیف طبیعی در کوهستانها و معادن سنگ های ساختمانی کابل و سه ولایت کشور (ننگرها،

هرات و قندهار).

3- سروی و بررسی بیماری های ناشی از اشعه آیونایز کننده در مناطق که دارای میزان تشعشعات بلند می باشد.

4- معلوم نمودن غلظت مواد رادیو اکتیف در آب، خاک و سنگ ها با استفاده از HPGe

5- ترتیب و ارسال گزارشات ربعوار و سالانه سیفگارد هستوی به آژانس بین المللی انرژی اتمی.

6- تهیه و ترتیب دو مقاله علمی (گزارش تحقیقی) در مورد استفاده از تخنیک های هستوی.

ارتقاء ظرفیت

- 1- ترتیب و ارائه برنامه های آموزشی مسلکی و تخصصی برای 150 تن از کارمندان که با دستگاه های آیونایز کننده و منابع تشعشع فعالیت می نمایند.
- 2- ترتیب و ارائه برنامه های آموزشی در رابطه به ترویج و استفاده صلح آمیز انرژی هستوی برای کارمندان تخنیک و اداری ارگان های ذیربط.
- 3- آموزش (250) تن از کارمندان تخصصی و اداری اداره و ادارات ذیربط در مورد مبارزه و آشنایی با اسلحه کشتار جمعی. معرفی و اعزام (50) تن از کارمندان تخصصی و اداری اداره و سایر ادارات ذیربط به بورسهای کوتاه مدت و طویل المدت (ماستری و دوکتورا) و فلوشیپ ها به خارج از کشور

اقدامات مهم و اساسی جهت مبارزه با فساد اداری

- 1- نصب کمره های امنیتی در اداره.
  - 2- نصب حاضری الکترونیکی.
  - 3- استخدام کارمندان از طریق امتحان الکترونیکی کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی.
  - 4- نصب صندوق شکایات در اداره.
- ایجاد کمیته ها جهت اتخاذ تصمیم مهم اداره.

مشکلات و چالش ها و راه حل های تدبیر شده

مشکلات

- 1- عدم پرداخت بودجه مناسب از جانب وزارت محترم مالیه به این اداره.
- 2- عدم منظوری ازدیاد تشکیل این اداره از جانب ارگان های ذیربط.

د افغانستان اسلامي جمهوریت
اداره ارتباطات عامه و استراتیژیک
ریاست جمهوری
Office of Public and Strategic Affairs of the President
ریاست مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت

راه حل های پیشنهادی

1- پرداخت بودجه مناسب از جانب وزارت محترم مالیه به این اداره جهت راه اندازی فعالیت ها و پروژه های این اداره.

منظوری ازدیاد تشکیل این اداره از جانب ارگان های ذیربط.